

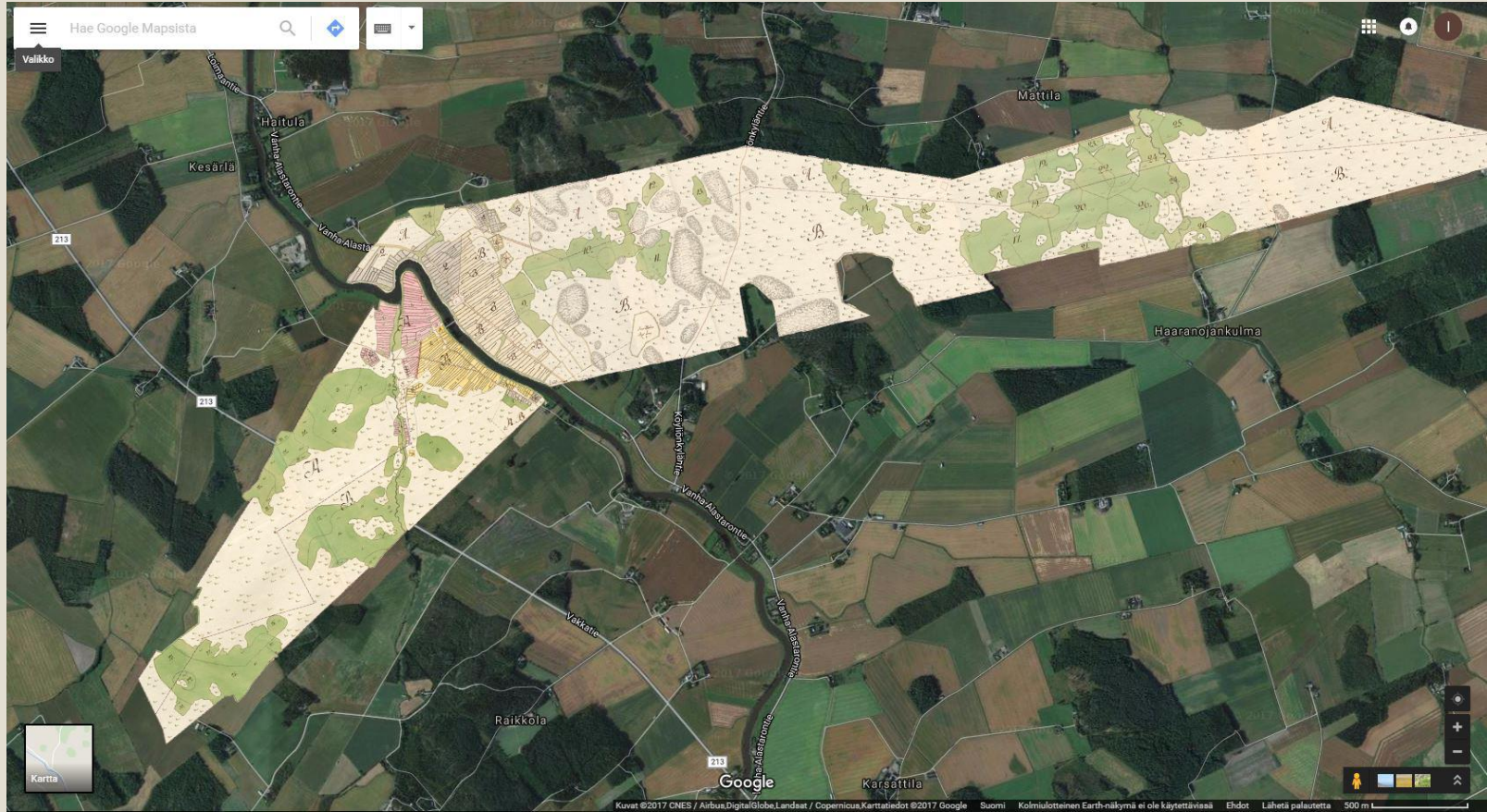
LEVÄLÄ

Kyläkeskiviikko 18.10.2017 (Levälä ja Niemi)

lina Wahlström
Suomen maatalousmuseo Sarka

Levälän ja Niemen isojaon aikaiset rajat nykykartalla

Kartat:

Google Maps ja Maanmittaushallituksen uudistusarkisto, Levälä; Isojako 1787-1787 (A55:25/1-3) ja Niemi; Isojako 1789-1789 (A55:27/1-3)

Talot

- Hurri
- Jussila

LEVÄLÄ 1780-luvulla

Kydön kannisto

Lauttakatto ja Iso niittu

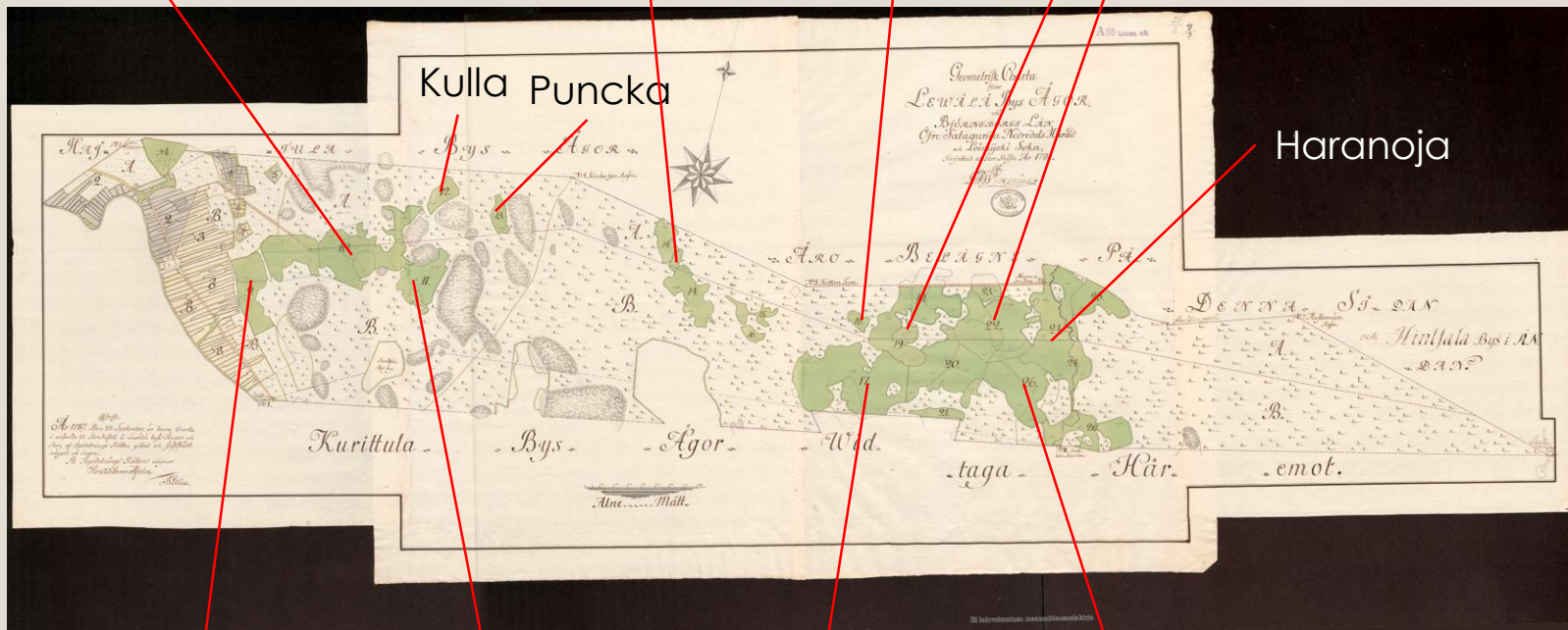
Jakon Perko
ja Hurri

Huhdanpää

Kestin/kostin kannisto
ja kytö

Haranoja

Kulla Puncka

Wähä niittu

Tallin perko
ja Takatasku

Routta nittutt

Ryödi

LEVÄLÄ 1780 -luvulla

Haitulan puolinen
vainio

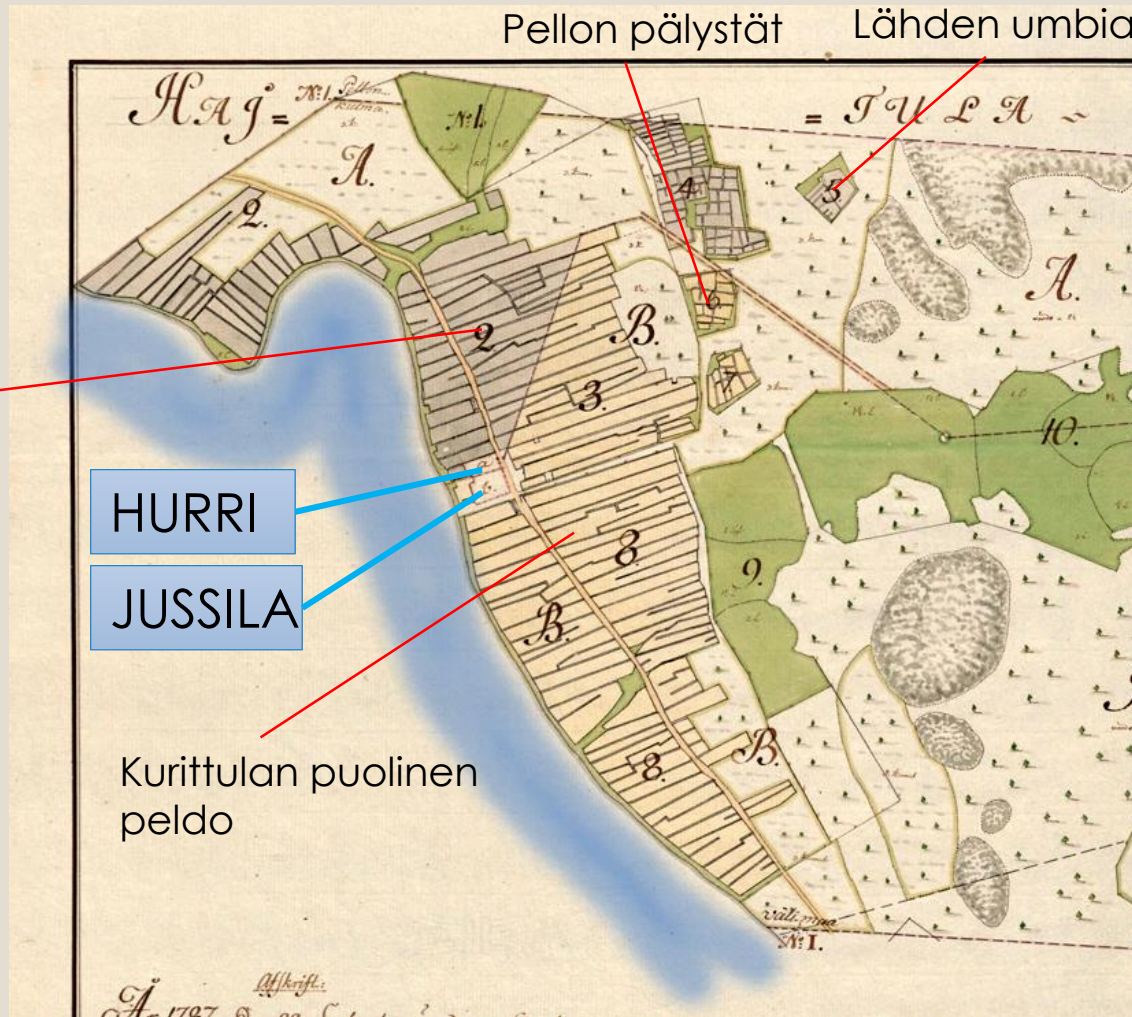
HURRI

JUSSILA

Kurittulan puolinen
peldo

Pellon pälystät

Lähden umbiaita

Jussila

Varhaisia isäntiä

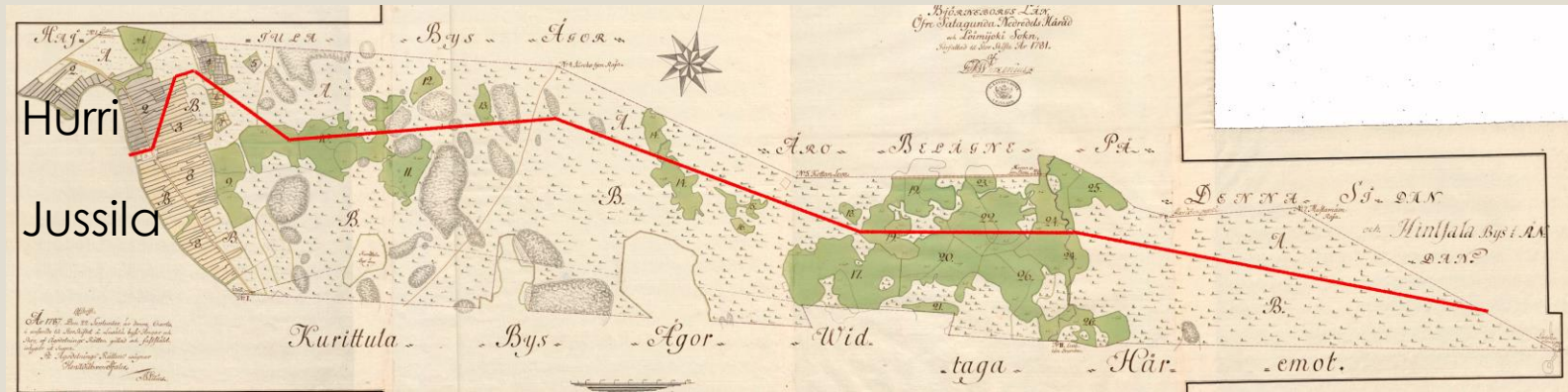
- 1544 Jöns Levälä
- 1554 Tuomas Henriksson
- 1575 Mats Tomasson
- 1615 Eskil Matsson
- 1656 Josef Simonsson
- 1682 Mats Josefsson
- 1732 Mats Matsson
- 1758 Eric Matsson

Hurri

Varhaisia isäntiä

- 1558 Mats Eriksson
- 1577 Henrik Olofsson
- 1582 Matts Henriksson Hurri
- 1606 Anders Marcusson
- 1642 Tuomo Matinpoika
- 1658 Jakob/Tomas Tomasson
- 1669 Josef Henriksson
- 1687 Mats Simonsson
- 1700 Jakob Hurri
- 1732 Thomas Jakobsson
- 1776 Bertil Thomasson Hurri

LEVÄLÄ Isojako 1781

- Talojen isännillä yhteneväinen näkemys peltomaan laadusta.
- Metsien jaosta jouduttiin hieman väentämään kättä

TORPAT

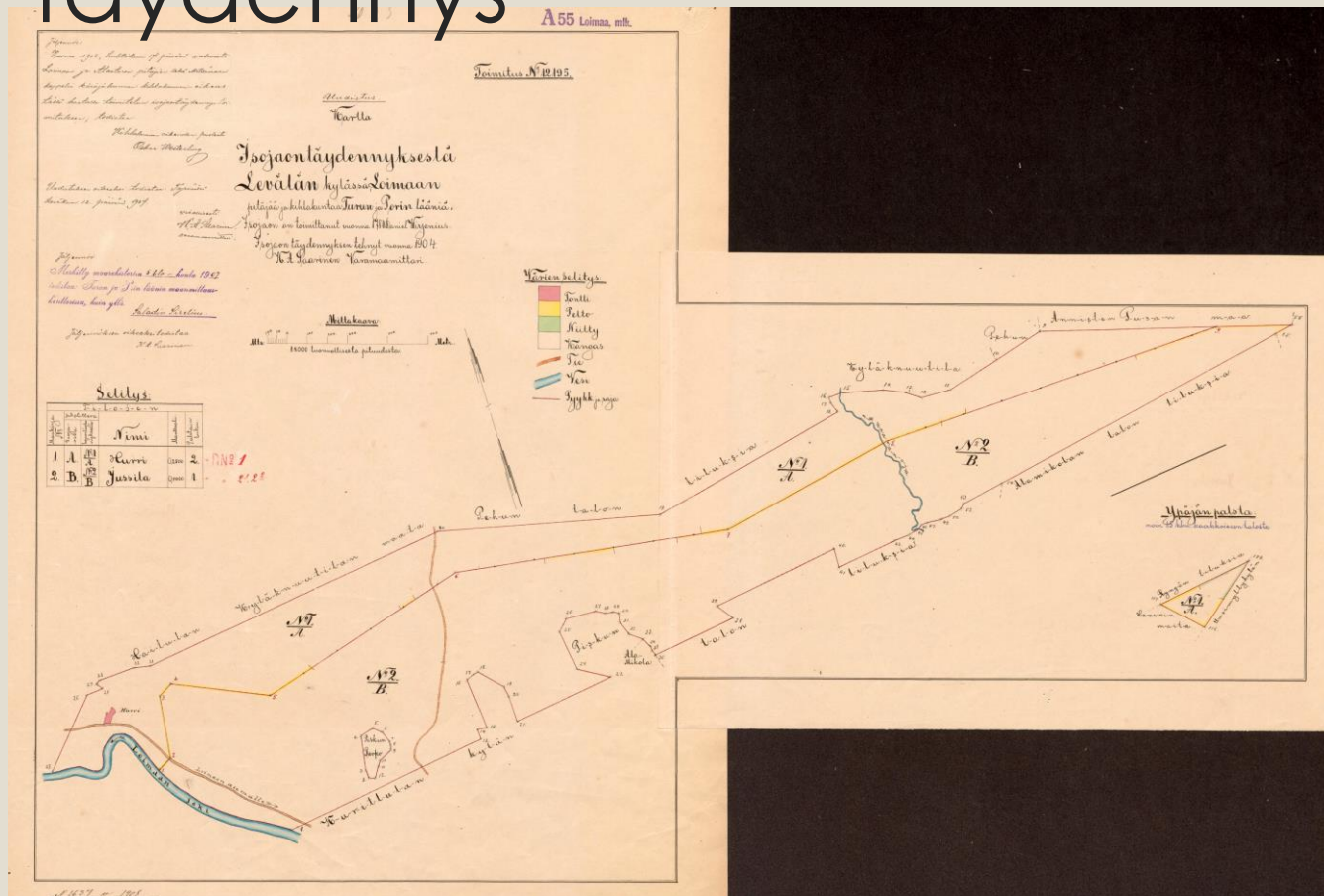
◦ Jussilan torpat:

- ❖ Anttila 1798-1844
- ❖ Junnila 1838-46
- ❖ Lähteenmäki 1838-89
- ❖ Koivusaari 1862-1902
- ❖ Ojala 1882-1902

Hurrin torpat:

- ❖ Moisio 1814-68
- ❖ Lehtilä 1883-1902
- ❖ Koivisto 1883-1902

Isojaon täydennys 1903

Jussila

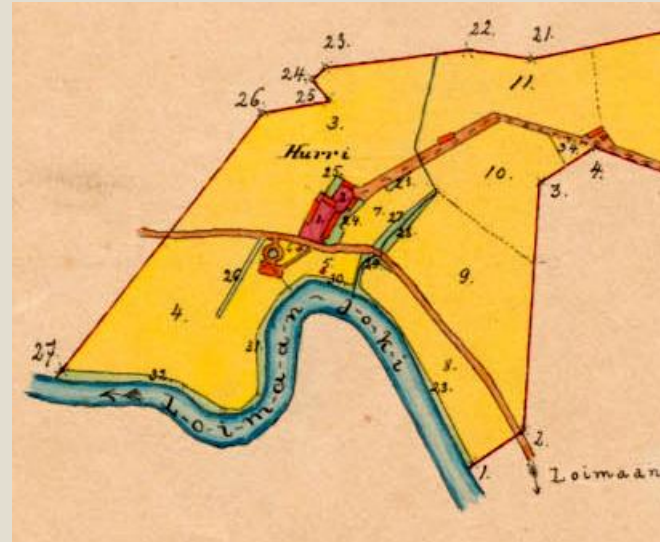
Isäntiä

- 1786 Samuel Eriksson
- 1804 Tobias Samuelsson
- 1839 om. Johan Jakob Talén
 - 1845 Johan Matsson
 - 1866 Johan Jakobsson
- 1883 om. Ivan Kuffschinoff

Hurri

Isäntiä

- 1792 Henrik Johansson
- 1823 Johan Michelsson
- 1840 Carl Simonsson
- 1852 Johan Anders Johansson
- 1883 Juha Oskari Juhanpoika
- 1899 om. Anchelm Isohulmi
 - 1899 Kaarle Joelinpoika Hurri
- Kalle Joelinpoika Hurri
- 1903 Rasmus Jensen
- 1922 Raikkonen

Kartta: Maanmittaushallituksen uudistusarkisto, Levälä; RN:o 1 Hurri lohottu 1:1-5 1904-1904 (A55:25/6-8)

Levälä ja Niemi

Loimaan lehdessä julkaistu tiivistelmä esitelmästä

Levälä ja Niemi ovat pienet kylät toisiaan vastapäätä Loimijoen varrella. Molemmissa kylissä oli kaksi kantataloa: Niemessä Erkkilä ja Heikkilä, Levälässä Jussila ja Hurri.

Niemen kylä lieenee saanut nimensä Loimijoen mutkaan jäävän niemenkärjen mukaan. Kylätontti taloineen sijaitsi nykyisen Niementien sillan kohdalla. Erkkilä on yhä alkuperäisellä paikallaan, Heikkilä siirtyi ajan saatossa hieman ylemmäs jokirannasta ja jaettiin 1900-luvun alussa Yli- ja Ala-Heikkilään. Nykyiset Martintien ja Niementien linjat noudattelevat pitkälti kylän alueella jo aikoinaan ristenneitä kulkureittejä.

Isojako Niemen kylässä suoritettiin elokuusta 1877 lähtien yksituumaisesti ja nopeasti. Kylän kaikki viljelysmaa katsottiin saman arvoiseksi sillä erotuksella, että niemessä sijainnut maa kärsi keväisin tulvista ja siksi sen saavalle talolle eli Heikkilälle osoitettiin yhden tynnyrin-
alan verran ylimääräistä peltoa hyvityksenä mainitusta

ongelmasta. Isojaossa kumpikin talo sai kaikki maaomistuksensa yhtenä lohkona.

Jo vuonna 1631 oli mainittu, että Niemen metsävarat olivat heikot. Ne riittivät ainoastaan polttopuita ja laidunnusta varten. Ei siis ihme, että isojakopöytäkirjassa mainittiin erikseen, että ”3 riikintaalerin sakkojen sekä vahingon korvausten uhalla kielletään tästä päivästä lähtien mitään puutavaraa keräämästä toisen tulevalta lohkolta.”

Levälän kylä oli pinta-alaltaan Niemeä isompi, sen maat jatkuivat vielä hyvän matkaa Haaranojan taakse. Levälänkin talot sijaitsivat jokirannassa, nykyisen Niementien sillan kohdalta hieman Alastarolle päin. Jussila oli kylän ensimmäinen talo ja siitä erotettiin Hurri vuonna 1558. Aikojen saatossa Hurri siirtyi jokirannasta nykyiselle paikalleen, Jussilla tilana lakkasi 1800-luvun aikana.

Myös Levälässä vanhat kulkureitit löytyvät helposti nykyistä tiestöä tarkastelemalla. Jokivartta seurasi tie jo muinoin, nykyisin sitä kutsutaan Vanhaksi Alastaron-tieksi. Myös Köyliönkyläntie noudattelee vanhaa kulkureittiä.

Levälässä isojakoon ryhdyttiin hieman Niemeä aikaisemmin, lokakuussa 1781. Kylän isännät olivat ilmeisesti jo jonkin aikaa valmistautuneet isojakoon ja toimineet oletetun jakopäätöksen mukaisesti. Peltojen suhteen maanjaossa ei ilmennytäkään ongelmia vaan isännät olivat asiasta yksimielisiä. Jakoa oli määrä jatkaa niittyjen ja metsien osalta seuraavan vuoden kesäkuussa. Suunnitelmaa lykkäsi kuitenkin Kurittulan kylää vastaan ollut rajariita, joten niittyjen ja metsien jakoon päästiin vasta syyskuussa 1785.

Jos viljelysmaiden osalta jako oli ollutkin sujuva, tilanne osoittautui niittyjen ja metsien kohdalla aivan toisenlaiseksi. Hurrin isäntä esitti, että kylän pohjoisella puolella oleva kauan sitten palanut alue pitäisi katsoa

huonommaksi kuin muu metsämaa. Jussilan isäntä oli toista mieltä, koska kyseinen alue kasvoi jo hyvää koivumetsää. Lisäksi Jussila totesi, että kylän eteläpuolen metsäalue puolestaan oli karjan jäljiltä huonokuntoinen ja rajanriidan ajalta kurittulalaisten hakkuiden myötä kovia kokenut. Eikä ainoastaan kurittulalaisten vaan myös Hurrin toimesta, joka oli ottanut suurempaan ja pienempään tarpeeseensa siltä alueelta useiden vuosien ajan.

Hurri myös esitti, että Jussilan puolelle oli jäämässä merkittävät alat niityksi kelpaavaa maata. Jussilan mielestä tilanne oli aivan päinvastoin. Katselmus maastossa osoitti, että Jussila oli oikeassa sekä metsien että niittyjen kunnon ja laadun suhteen. Isännät eivät kuitenkaan päässeet yhteisymmärrykseen niitty- ja metsämaiden jaosta, joten riita ilmoitettiin maanjako-oikeudelle. Vasta marraskuussa 1791 suoritettiin isojakorajojen käynti ja kumpikin talo sai kaikki maanomistuksensa yhtenä lohkona.

Lähteitä

- Maanmittaushallituksen uudistusarkisto (digi.narc.fi)
- Maanmittaushallituksen arkisto
- Rippikirjat (www.sukuhistoria.fi)
- Asutuksen yleisluettelo (digi.narc.fi)
- Timo Verho: Loimaan talonpoikaissuvut 1540-1870
- Veikko Laakso: Suur-Loimaan historia I ja II
- Suomen maatilat ja Suuri maatilakirja (sukutilat.sarka.fi)
- Kirsi Laine: julkaisematon käsikirjoitus